

آخرین وضعیت مناطق آزاد شده در قره باغ

پنج ماه از امضای بیانیه سه جانبه روسای جمهوری آذربایجان، روسیه و نخست وزیر ارمنستان در باره پایان جنگ در قره باغ می گذرد و تحولات مناطق آزاد شده در این مدت از ایجاد یک شرایط کاملا جدید در منطقه حکایت دارد .

به گزارش آران نیوز به نقل از ایرنا؛ جمهوری آذربایجان که بر اثر جنگ ۴۴ روزه که در ششم مهر ماه سال گذشته آغاز شد توانست مناطق خود را از اشغال نیروهای ارمنستان در قره باغ آزاد کند. گفته شده باکو برای بازسازی این مناطق که در نتیجه اشغال ۳۰ ساله به طور کامل ویران شده بود، عزم جدی دارد و پس از اتمام درگیری ها مذاکرات با برخی از کشورها از جمله ایران برای فعالیت شرکت های این کشورها در روند بازسازی قره باغ آغاز شده و همچنان ادامه دارد .

ارمنستان در جریان جنگ ۴۴ روزه متحمل شکست جدی شد و بنابراین ناگزیر به امضای بیانیه سه جانبه مفاد بیانیه به سختی رعایت می شود و این در حالی است که جمهوری آذربایجان جمله "آقدام" ، " لاپچین " و " کلبجر " جمهوری آذربایجان در قره باغ شد.

شرایط و تحولات پساجنگ در ارمنستان نشان می دهد به رغم پذیرش مفاد بیانیه سه جانبه مفاد بیانیه به سختی رعایت می شود و این در حالی است که جمهوری آذربایجان درباره پیامدهای هرگونه اقدام تلافی جویانه احتمالی ارمنه در منطقه به ایروان هشدار داده است.

استقرار صلح بانان روس و فعالیت مرکز مشترک نظارت بر آتش بس ترکیه و روسیه

یکی از مفاد بیانیه سه جانبه روسای جمهوری آذربایجان، روسیه و نخست وزیر ارمنستان شامل استقرار صلح بانان روسی به مدت ۵ سال در منطقه قره باغ کوهستانی برای نظارت بر آتش بس می باشد و پس از پایان این مدت و در صورت تمایل طرف های امضا کننده این سند سه جانبه، استقرار آنها به مدت ۵ سال دیگر تمدید می شود .

پس از پایان جنگ، صلح بانان روس بلافاصله وارد قره باغ شده و در حال حاضر در برخی مناطق از جمله خانکندی مرکز قره باغ کوهستانی و شهرستان لاپچین مستقر شدند .

استقرار صلح بانان روسیه در قره باغ برای جامعه جمهوری آذربایجان رویدادی غیر منتظره بوده و حتی موجب واکنش منفی قشر مختلف شهروندان این کشور شده است .

در میان مردم جمهوری آذربایجان چنین نظراتی حاکم است که ارمنه در جنگ اول قره باغ در اوایل دهه ۹۰ قرن گذشته با حمایت و کمک های روسیه توانستند منطقه قره باغ را تحت اشغال خود درآورند و بنا بر این نگرانی خاصی در میان شهروندان آذربایجانی در باره ادامه این حمایت ها و کمک ها به تجزیه طلبان در قره باغ کوهستانی، وجود دارد .

برخی کارشناسان آذربایجانی بر این باورند که استقرار صلح بانان روس در منطقه قره باغ کوهستانی به ارمنه در این منطقه امکان می دهد تا تلاش های تجزیه طلبانه همچنان ادامه یابد.

دولت باکو که قره باغ کوهستانی را جزو جمهوری آذربایجان می داند، اعلام کرده که حاضر نیست تحرکات تجزیه طلبانه ارمنه این منطقه را تحمل کند و بنا بر این پس از پایان جنگ واکنش سخت به سفرهای مقامات ارمنستان به خانکندی مرکز قره باغ کوهستانی داشته و چنین سفرهای بدون هماهنگی با دولت جمهوری آذربایجان را غیر قانونی اعلام کرده است .

بر اساس بیانیه سه جانبه، یکی از وظایف عمده صلح بانان روس جلوگیری از حضور و فعالیت هرگونه نیروهای مسلح غیر قانونی در منطقه می باشد و دولت باکو هر گونه اقدام اعزام مجدد نظامیان ارمنستان به منطقه قره باغ کوهستانی را غیر قانونی می داند و اعلام کرده که قاطعانه از آن جلوگیری خواهد کرد .

بر این اساس که دولت باکو پس از گذشت یک ماه از جنگ ۴۴ روزه، گروهی از نظامیان ارمنی بازداشت شده در قره باغ را ترویست فعال در منطقه عنوان کرده و از تحویل آنها به ارمنستان خودداری می کند. ایروان با طرح این موضوع در برخی نهادهای بین المللی از جمله مجمع پارلمانی شورای اروپا، باکو را به خودداری از تحویل اسیران نظامی متهم می کند .

این در حالی است که در پی تظاهرات یک ماه پیش گروهی از شهروندان ارمنستان در مقابل وزارت دفاع این کشور در اعتراض به اعزام دوباره فرزندان خود به قره باغ، دولت باکو ارمنستان را به اعزام محرمانه نظامیان ارمنی با لباسهای غیرنظامی و در خودروهای غیر نظامی به قره باغ کوهستانی متهم کرد .

به هر حال با وجود نگرانی جامعه جمهوری آذربایجان از حضور صلح بانان روس در منطقه، دولت باکو تا به حال ایرادهای جدی به فعالیت آنها در قره باغ نداشته است.

یکی از مفاد بیانیه سه جانبه روسای جمهوری آذربایجان، روسیه و نخست وزیر ارمنستان شامل فعالیت مرکز مشترک ترکیه و روسیه برای کنترل آتش بس در قره باغ می باشد .

مرکز مشترک کنترل آتش بس روسیه و ترکیه در قره باغ متشکل از ۱۲۰ نظامی (۶۰ نظامی از هر کشور) در دهه اول بهمن ماه گذشته فعالیت خود را آغاز کرده و این مرکز در اراضی شهرستان آزاد شده " اقدام " جمهوری آذربایجان مستقر است .

با وجود این که سه ماه از آغاز فعالیت این مرکز مشترک می گذرد ولی تا به حال هیچ گزارشی در باره جزئیات فعالیت این مرکز منتشر نشده است .

ابهام در شلیک موشک های اسکندر به شهر شوشا

گزارش موسسه دولتی مین زدایی جمهوری آذربایجان در اواخر اسفند ماه سال گذشته درباره کشف بقایای موشک های "اسکندر" ام " ساخت روسیه شلیک شده در اواخر جنگ ۴۴ روزه قره باغ به شهر شوشا موجب واکنش جدی جمهوری آذربایجان شده و این موضوع هم اکنون در دستورکار مسوولان این کشور قرار گرفته است .

باکو قرار گرفتن موشک های " اسکندر - ام " ساخت روسیه در اختیار ارتش ارمنستان که صادرات آنها از نظر قوانین بین المللی منع شده است را غیر قابل قبول می داند .

" الشن مناف اف " کارشناس سیاسی جمهوری آذربایجان با اشاره به این که روسیه می تواند فقط موشک های " اسکندر" ام " (نوع صادراتی) که برد آنها ۲۸۰ کیلومتر است، به ارمنستان تحویل دهد و موشک های "اسکندر" ام " دارای برد بیش از ۵۰۰ کیلومتر می تواند در اختیار این کشور قرار گیرد، گفت: این موشک ها اگر چه از سوی ارمنستان به شوشا شلیک شده است، سوالات و ابهاماتی را در باره بی طرفی روسیه نیز ایجاد می کند .

وی افزود: اقدام روسیه برای تجهیز ارمنستان با این موشکها می تواند تهدیدی علیه جمهوری آذربایجان تلقی شود و به همین علت سوالاتی را در باره صلح بانی واقعی روسیه ایجاد می کند .

این در حالی است که " الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان به تازگی در واکنش به ابهامات شلیک موشک های "اسکندر" ساخت روسیه به شهر شوشا در قره باغ، پاسخ وزارت دفاع روسیه در این زمینه را قانع کننده ندانست .

رییس جمهوری آذربایجان در گفت و گوی اختصاصی اخیر با تلویزیون دولتی این کشور با اشاره به این که وزارت دفاع روسیه در پاسخ به نامه وزارت دفاع جمهوری آذربایجان در رابطه با کشف بقایای موشک های " اسکندر" ام " در شهر شوشا، اعلام کرد که روسیه پرتاب موشک بالیستیکی را ثبت نکرده است، گفت: در واقع این پاسخ کاملی به نامه طرف آذربایجانی نیست .

علی اف تصریح کرد: سووال عمده ما از طرف روس این بود که موشک های " اسکندر - ام " که صادرات آن به دیگر کشورها ممنوع است، چگونه در اختیار ارمنستان قرار گرفته است. برای انجام این کار دو راه وجود دارد، یا از طریق قاچاق و یا با نقض هنجارها و قوانین بین المللی .

رییس جمهوری آذربایجان با اشاره به این که باید به سوالات ما در این زمینه پاسخ داده شود و منتظر پاسخ به سوالات خود هستیم، افزود: ما بسیاری از مسایل در این زمینه را برای خود روشن کرده ایم و می دانیم این موشک ها در چه زمان و با چه هدفی پرتاب شده است. ارمنستان که این موشکها را به سمت ما شلیک کرده و روسیه باید پاسخ رسمی به ما ارایه کند .

رییس جمهوری آذربایجان افزود: این موشک ها یا به ارمنستان تحویل داده شده و یا بطور غیر قانونی از روسیه به این کشور منتقل شده است که پاسخی به این سوالات وجود ندارد و البته این وضعیت خوشایندی نیست.

علی اف با اشاره به این که روابط راهبردی میان جمهوری آذربایجان و روسیه وجود دارد و صلح بانان روسیه با موافقت دولت باکو در بخشی از سرزمینهای جمهوری آذربایجان در قره باغ از جمله در شهر خانکندی و در مناطق حومه آن مستقر شده اند، گفت : ما بر این باوریم که این فرمت همکاری جدید موجب تقویت روابط ما خواهد شد و باید تقویت شود .

وی افزود: ولی کشف موشک های "اسکندر" ام " در شهر شوشا و ارایه نشدن پاسخ کامل در این رابطه موجب تاسف و تعجب مردم و رهبری جمهوری آذربایجان شده و امیدواریم این موضوع روشن شود چرا که روابط میان شرکای راهبردی باید صمیمانه باشد .

رییس جمهوری آذربایجان همچنین با اشاره به این که رسانه های روسیه در باره کشف موشک های " اسکندر" ام " مزخرفاتی منتشر می کنند از جمله ادعاهای انتقال بقایای این موشک ها از سوی جمهوری آذربایجان و ترکیه از سوریه به شوشا که البته چنین ادعاهایی مردود است .

علی اف در بخشی از سخنان خود اظهار داشت، در جریان جنگ قره باغ مقدار زیادی سلاح از روسیه به صورت قاچاق و حتی به طور غیر قانونی با هواپیماهای مسافربری به ارمنستان ارسال شده است و ما مدارک لازم برای اثبات آن در دست داریم .

رییس جمهوری آذربایجان در پایان سخنان خود اضافه کرد: ما خیلی چیزها را می دانیم و برخی موارد را در زمان و مکان مناسب بیان می کنیم و بنا بر این بر این باوریم که همه شرکا باید صادقانه با ما رفتار کنند .

تلاش گروه مینسک برای از سرگیری میانجیگری

روسای گروه میانجی مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا ویژه حل مسالمت آمیز مناقشه قره باغ ۱۳ آوریل جاری (۲۴ فروردین ماه گذشته) با صدور بیانیه ای در خصوص بازگشت به منطقه و از سرگیری فعالیت های میانجیگری اعلام آمادگی کردند.

آمریکا، فرانسه و روسیه از سال ۱۹۹۷ میلادی ریاست مشترک در گروه میانجی مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا تاسیس شده در سال ۱۹۹۲ برای حل مسالمت آمیز مناقشه قره باغ را برعهده دارند و فعالیت ۲۸ ساله این گروه در زمینه حل این مناقشه بی نتیجه بوده است .

علی اف ۱۲ دسامبر (۲۲ آذر ماه) سال گذشته در دیدار روسای گروه مینسک گفت که، جمهوری آذربایجان مناقشه قره باغ که نزدیک به ۳۰ سال ادامه داشت را حل کرد .

به گفته رییس جمهوری آذربایجان با وجود این که گروه مینسک در ۲۸ سال گذشته از اختیارات لازم برخوردار بود، هیچ نقشی در حل این مناقشه نداشت .

رییس جمهوری آذربایجان ۱۳ آوریل جاری (۲۴ فروردین گذشته) طی سخنانی در همایش بین المللی " نگاه جدید به منطقه قفقاز و همکاری و توسعه در دوره پساجنگ " برگزار شده در باکو، با اشاره به این که مناقشه حل شده است، در باره فعالیت آتی گروه مینسک گفت، این گروه نباید کاری را که می تواند لطمه ای به صلح شکننده حاصله وارد کند، انجام دهد .

علی اف تصریح کرد: میانجیگران نباید وعده های غیر واقعی به ارمنستان بدهند و باید بی طرف باشند و اگر چه بحث در باره توافق صلح آینده با ارمنستان است و این کشور اگر چه چنین گزینه ای را در نظر دارد، در این صورت فرصت های زیادی می تواند برای طرف های بین المللی وجود داشته باشد .

رییس جمهوری آذربایجان ابراز عقیده کرد که میانجیگران بین المللی در آینده می توانند در حل برخی مسایل در منطقه از جمله تحدید حدود و تعاملات میان کشورها نقشی داشته باشند .

پاکسازی زمین های آزاد شده از مین و مهمات منفجر نشده

پس از آزادسازی سرزمینهای اشغال شده در قره باغ علاوه بر این که با ویرانگری و تخریب کامل مناطق آزاد شده روبرو شده است همچنین باید مشکل مین گذاری گسترده این سرزمینها برطرف کند .

در حال حاضر مین زدایی و پاکسازی سرزمینهای آزاد شده از مهمات منفجر نشده در قره باغ از عمده معضلات جمهوری آذربایجان در راستای احیا و اجرای پروژه های عمرانی و اقتصادی در این سرزمینها به شمار می رود .

بنا بر این جمهوری آذربایجان در همکاری با برخی کشورها از جمله ترکیه و روسیه در راستای پاکسازی مین در قره باغ فعالیت گسترده آغاز کرده و اخیرا برخی از کشورهای دیگر در خصوص ارایه کمک های خود به دولت باکو در این زمینه اعلام آمادگی کردند.

بر اساس آمار نهادهای رسمی جمهوری آذربایجان پس از پایان جنگ قره باغ، بیش از یکصد نفر بر اثر انفجار مین در مناطق آزاد شده جان خود را از دست داده و یا مجروح شدند .

پس از پایان جنگ در قره باغ یک گروه ۲۰۰ نفره از متخصصین نظامی مین زدایی ترکیه به دعوت دولت باکو برای مشارکت در امور مین زدایی وارد جمهوری آذربایجان شده و در حال حاضر در عملیات پاکسازی مین در این منطقه حضور دارند .

گروهی از متخصصین ترکیه همچنین قرار است در مدت اقامت در جمهوری آذربایجان در زمینه پاکسازی مین به نظامیان آذربایجانی آموزش بدهند . همچنین چند گروه از متخصصین مین زدایی روسیه مجهز به تجهیزات مین روبی در امور مین زدایی و پاکسازی مهمات منفجر نشده در این سرزمینها مشارکت دارند . در این میان جمهوری آذربایجان ارمنستان را به خودداری از ارایه نقشه زمینهای مین گذاری شده از سوی نظامیان این کشور در قره باغ، متهم کرده و دولت باکو این موضع را در نهادهای بین المللی نیز مطرح کرده است . این در حالی است که " سرگنی شویگو " وزیر دفاع روسیه به تازگی اعلام کرد که با وجود درخواست روسیه از سازمان ملل متحد برای مشارکت در امور مین روبی در قره باغ، تا به حال پاسخی به این درخواست ما داده نشده است . وی با اشاره به این که این اراضی بطور گسترده مین گذاری شده و مردم نمی توانند به این مناطق برگردند، افزود: با وجود این که از مرکز مین زدایی سازمان ملل متحد درخواست مشارکت در روند مین روبی کردیم ولی تا به حال کسی وارد این منطقه نشده است . با این حال الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان اخیرا اعلام کرد که این کشور برای سرعت بخشیدن به روند مین زدایی با به کار گرفتن تجهیزات مدرن و افزایش دادن شمار گروههای مین زدا اقدامات لازم را انجام می دهد .

آغاز بازسازی مناطق آزادشده

جمهوری آذربایجان پس از پایان جنگ قره باغ بلافاصله به اجرای برخی طرح های زیر ساختی از جمله کشیدن خطوط انتقال برق و احداث جاده های جدید در سرزمینهای آزاد شده پرداخت . دولت باکو همزمان با اجرای این طرح ها مذاکره با برخی کشورها برای مشارکت شرکت های آنها در روند بازسازی سرزمینهای آزاد شده را ادامه می هد و بر این اساس چند دوره مذاکره مقامات اقتصادی جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران در این زمینه برگزار شده است . در حال حاضر ساخت جاده جدید از شهر "فضولی" تا شهر استراتژیک "شوشا" آزاد شده در جریان جنگ اخیر و نیز فرودگاه بین المللی در شهر "فضولی" با سرعت ادامه دارد . جمهوری آذربایجان برنامه ریزی کرده است در آینده نزدیک ساخت دو فرودگاه دیگر در مناطق " زنگیلان " و " لاجین " در قره باغ و همزمان با ساخت جاده های جدید مسیرهای مختلف این منطقه آغاز کند . با توجه به این که بسیاری از شهرها و شهرستانهای آزاد شده در قره باغ در زمان اشغال با خاک یکسان شده است، جمهوری آذربایجان برنامه ریزی کرده است این شهرهای را در چند مرحله احیا کند . همچنین قرار است در آینده نزدیک نخستین پروژه آزمایشی ساخت سه روستای هوشمند در اراضی شهرستان " زنگیلان" واقع در مرز ایران اجرا شود. رییس جمهوری آذربایجان به تازگی در مصاحبه اختصاصی با شبکه تلویزیون دولتی این کشور اعلام کرد که دولت باکو همزمان با بازسازی سرزمینهای آزاد شده، روند محاسبه خسارات وارده از تخریب شهرها و شهرستان های قره باغ ادامه دارد و در این ارتباط متخصصین خارجی نیز جلب شده اند . علی اف افزود: جمهوری آذربایجان در دادگاه های بین المللی علیه ارمنستان اقامه دعوی خواهد کرد و متخصصین خارجی در این زمینه به ما کمک خواهند کرد . وی ارمنستان و برخی شرکت های خارجی را به استفاده غیر قانونی از ذخایر طبیعی از جمله معادن طلا و مس در سرزمینهای اشغال شده متهم کرد و گفت که باکو این موضوع را در دادگاههای بین المللی مطرح خواهد کرد . رییس جمهوری آذربایجان همچنین با اشاره به علاقه مندی بسیاری از شرکت های خارجی برای مشارکت در روند بازسازی سرزمینهای آزاد شده، گفت: ما همه طرح های ارایه شده از سوی آنها را با دقت بررسی می کنیم .